

הציבור בדיכאון, אז למה הימין באופוריה?

מאז 7 באוקטובר, חלקים בימין משדרים התרוממות רוח אדירה. ואכן, במובנים רבים הימין הצליח, למ באטימת הלב לסבל הפלסטיני והכנסת הטרנספר כאופציה לגיטימית לשיח הפוליטי - בזמן שההתנג משותקת בשל הטרואמה של אותה שבת שחורה

מאת: מירון רפפורט 4.3.2024

רבים בימין מתארים את מה שקרה מאז 7 באוקטובר במושגים של גאולה. שר האוצר, בצלאל סמוטריץ', בכנס "התיישבות נ ניצחון", בבנייני האומה בירושלים, ב-28 בינואר 2024 (צילום: אורן זיו)

בסוף השבוע פרסם ינון מגל בדף האינסטגרם ובפייסבוק שלו תמונה משותפת עם ח"כ בועז ביסמוט לכאורה בעת אימון כושר באיזה פארק או גינה ציבורית. מגל נראה צוהל בעודו לובש חולצה עם הכיח מוחלט", וביסמוט מחייך באושר בהסכמה לידו. "נערכים לבחירות ב-27 באוקטובר 2026", כתב מגל התמונה.

כלומר מבחינת מגל וביסמוט, הניצחון על חמאס והניצחון של הימין בבחירות, שיערכו במועדן בעוד נ וחצי ולא יוקדמו, חד הם. מצב הרוח שמשדרת התמונה הזו הוא מעולה. יותר ממאה עזתים נהרגו בר לאספקת מזון נדירה, שלושה חיילים נהרגו בסוף השבוע בח'אן יונס, אבל מצבנו מעולם לא היה טוב

התרוממות הרוח שהתמונה הזו משדרת אינה יוצאת דופן. למעשה, מאז 7 באוקטובר, חלקים בימין מתרוממות רוח שגובלת לעתים באופוריה של ממש. הדוגמה הבולטת ביותר היא כמובן מסיבת הריקו כנס "חוזרים לעזה", שנערך בירושלים בינואר ושבו השתתפו עשרה שרים, יותר מ-20 ח"כים מהקואליציה משתתפים נלהבים. שר האוצר, בצלאל סמוטריץ', טען אמנם שההאשמות שהם רקדו בזמן שדם הח בעזה "מקוממות", אבל קשה להכחיש שרבים בימין מתארים את מה שקרה מאז 7 באוקטובר במושגי גאולה.

"גוי קדוש, סגולת העמים, גור אריה יהודה, ניעור מתרדמתו הארוכה והנה הוא הולך ושב אל נחלתו", בירושלים עוזי שרבף, שהורשע בזמנו במעורבות ברצח במכללה האסלאמית בחברון, נדון למאסר עול כעבור שבע שנים.

שרבף הדהד דברים שאמר הרב עמיחי פרידמן, רב בסיס ההכשרות של חטיבת הנח"ל, בסרטון ששודר בנובמבר 2023, ולפיהם החודש שעבר מאז הטבח שביצע חמאס ביישובי העוטף ב-7 באוקטובר, הוא הכי משמח בחיים מאז שאני נולדתי. עם ישראל עולה קומה, עולה כיתה, אנחנו סוף סוף מבררים מי אנחנו מבשרים לעולם מה זה טוב, וצדק, ומוסר וערכים, ולכן אנחנו נשבית את הרוע, ונמגר את החמ את האויבים ונשמיד את כולם".

הרב אלי סדן, ראש מכינת עלי וחתן פרס ישראל, צוטט באתר "סרוגים" כמי שאמר ש"תקופה זאת תיו בתולדות האומה הישראלית כתקופה מופלאה. תקופה שבה כוח האחדות גבר על כל הפילוגים... תקווה תחושות הזהות והמהות העצמית של עמנו פורצים ומתגלים במלוא תפארתם".

כדי שהתקופה הזו תהיה מופלאה באמת, התריע סדן, היא חייבת להסתיים בכך ש"לא יהיה מקום אלי לחזור אלו שבמשך עשרות שנים מטפחים ומלבים את אש השנאה לעמנו... לא יהיו עוד עזתים בעזה

דנה ורון, עיתונאית חרדית שמגישה בערוץ 14, הסבירה בשיבה מיוחדת של השדולה למען האישה והדתית בכנסת בפברואר השנה כי "דווקא עכשיו סוף סוף האמת יוצאת לאור והקדושה יוצאת מארון כאלו בסוף השנה הקשה והנוראית הזאת עוד קיבלנו את הנורא מכל, אבל הכל חלק מדווקא בריאה הלם והסתר", והסופרת חיה הרצברג הוסיפה באותו דיון כי "פצע פתוח של חטופים ונעדרים זה לא זה מחולל תהליך של גאולה".

וכמובן מגל עצמו, לא חובש כיפה (עדיין?), אבל בכיר עיתונאי הימין, שאמר בראיון לרוני קובן ב"כאן 1 באוקטובר ישראל נמצאת ב"תקופה מדהימה... תקופה שעושה טוב לעם ישראל, שמחברת אותו לזה למהות שלו... תקופה מדהימה במובן המהותי שאחרי עשרות שנים של חיים בלה-לה-לנד, אנשים מו

השיחה מגיעה אליך

רוצה לקבל את מיטב הסיפורים של שיחה מקומית ישר למייל?
בשבילך.

הניוזלטר השבועי שלנו הוא התשובה

שם מלא

כתובת האיימיל

ה"התפכחות" משמשת לקידום הטרנספור

בעיני דוברי הימין, בציטוטים המובאים כאן ובעוד רבים אחרים המביעים רוח דומה, הסיבות המרכזיות להתרוממות הרוח הזו הן ה"אחדות בעם ישראל" וההתפכחות. המושג "ביחד ננצח" מרכזי בהקשר זה.

אפשר לפקפק עד כמה האחדות הזו מדומה או אמיתית, אבל אין ספק שלמושג "ביחד ננצח" יש השג צמומת על השיח הפוליטי-תקשורתי בישראל. הוא החניק כמעט כל ויכוח על מהלך המלחמה ומטרו לדוגמה, את הדוגמה שרק לחץ צבאי יכול להביא לשחרור החטופים - אף שאין לכך כל בסיס עובדתי, הצבאי הביא לשחרור שלושה חטופים במהלך 150 ימי לחימה, בעוד **עסקה פוליטית** עם חמאס הביא יותר מ-70 חטופים בסוף נובמבר; ואילו הפעולות הצבאיות של ישראל הביאו למותם של **לפחות** עשר וייתכן של עוד רבים אחרים.

עוד הרבה לפני 7 באוקטובר, הימין "העביר את הקדושה למיליטריזם", כפי שאומר ד"ר אבי-רם צורף,

הספר "קדמה מזרחה" על ה"ציונות שכנגד" ועמית מחקר במכון ון ליר. לדבריו, הכוח הצבאי נתפס ב"משהו גואל, משהו פודה". לפיכך, ההסכמה הלאומית כי המלחמה בעזה חייבת להסתיים ב"חיסול ו וכי מלחמה כזו יכולה להימשך חודשים ואפילו שנים, נתפסת בימין כניצחון ברור לתפיסה הפוליטית ש

האחדות שנוצרה לכאורה בשדה הקרב בעזה דיללה מאוד את גל המחאה העצום ששטף את ישראל באוקטובר. יותר מכך, עצם המחאה בקפלן, וקודם לכן בבלפור, הוצגה כמעשה מפלג. "לא לתת לקול והמפלגים להחזיר אותנו ל-6 באוקטובר", **הסביר** דוד שה, ממייסדי תנועת "תיקון 2024", שלדבריו ה באופן קבוע במחאה נגד ההפיכה המשטרית. העובדה שלמרות שיעורי התמיכה הנמוכים בבנימין נת המחאה מתקשה להוציא המונים לרחובות, נעוצה בשיח ה"ביחד ננצח" הזה. הימין, שמחאת קפלן ר האיום הכי בולט על ההגמוניה שהוא נהנה ממנה ב-20 השנים האחרונות, רואה בצדק את ה"ביחד ו כחבל הצלה שנפל לידינו בשעתו הקשה.

חבל הצלה לימין. שלט "ביחד ננצח" בעזריאלי בתל אביב, ב-19 בדצמבר 2023 (צילום: מרים אלסטר / פלאש90)

הימין, צריך לזכור, מעולם לא היה בעד אחדות. מה שעניין אותו הוא שה"אחדות" תאמץ את הרעיונו דוגמה, להתנתקות מעזה, שהימין מתאר אותה היום כשורש כל רע, היה רוב עצום בעם.

בחירות 2006 שימשו בעצם משאל-עם על תוכנית ההתנתקות, שיצאה אל הפועל כמה חודשים קוד **הוא הוכרע** באופן חד משמעתי. הליכוד בראשות נתניהו ירד לשפל היסטורי של 12 מנדטים, הימין ה מנדטים. יחד עם ישראל ביתנו של אביגדור ליברמן, הימין הלא-חרדי שהתנגד להתנתקות הגיע ל-32

רק לשם השוואה, בבחירות בנובמבר 2022, הליכוד והימין הדתי קיבלו לבדם 46 מנדטים. במילים או ב-2006 היתה "אחדות" בציבור הישראלי בעד נסיגה מעזה ופירוק ההתנחלויות שם, אבל בעיני הימין אחדות נתפסה כאסון.

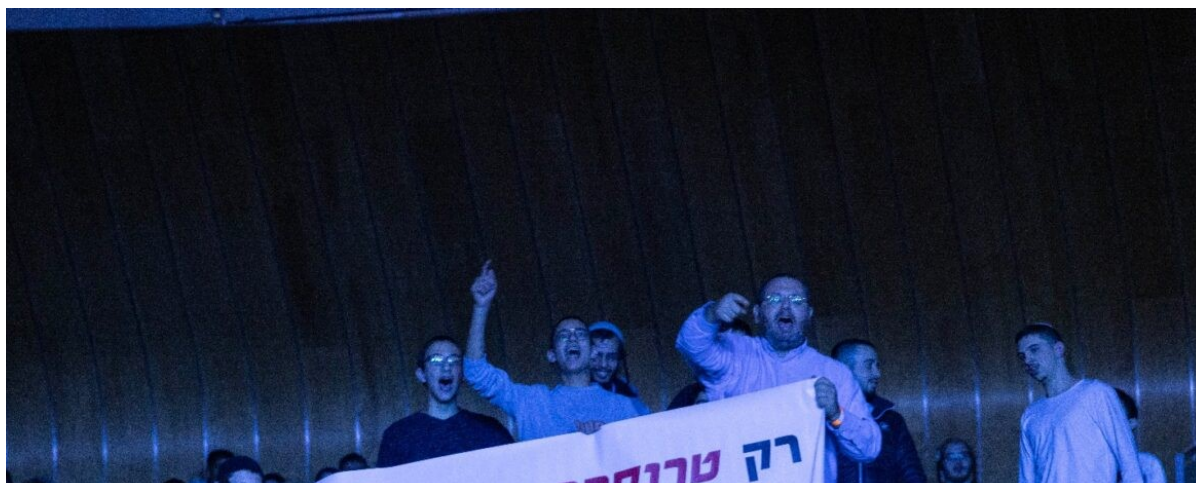
קונספט נוסף שעובד טוב מאוד לימין הוא ה"התפכחות". צריך להבהיר: בניגוד למה שמנסים להציג, בניגוד למה שרבים מה"מתפכחים" **מבקשים לטעון**, לפני 7 באוקטובר השיח הציבורי בישראל היה רוויה מהכרה בזכויות הפלסטינים, במדינה פלסטינית או בסיוע הכיבוש והמצור על עזה. למעשה, בכנסת, מפלגה יהודית-ציונית, שסיוע הכיבוש הופיע במצע הבחירות שלה.

ה"התפכחות" שהגיעה אחרי טבח 7 באוקטובר נוגעת פחות לאובדן האמון במהלך מדיני מול הפלסטינים שבכל מקרה לא היה על הפרק – אלא לעצם ראייתם של הפלסטינים בעזה, ואולי הפלסטינים בכלל, האמירה ש"אין חפים מפשע" באה מאנשי ימין מובהקים כמו **צבי יחזקאלי**, אבל ממש לא רק מהם. היא כתגובה מוצדקת ואפילו מנומקת לזוועות שביצע חמאס ב-7 באוקטובר ולעובדה שחמאס נהנה מתמיכה בעזה וגם בגדה.

האדישות המוסרית המוחלטת הזו לסבל הפלסטיני באה לידי ביטוי ביחס למוותם של יותר מ-100 פלסטינים חלוקת סיוע הומניטרי בעזה ביום חמישי האחרון. ב-1982 ירדו מאות אלפי ישראלים לרחובות **למחות בסברה ושתילה**, שחיילים ישראלים לא היו אחראים לו ישירות. עכשיו דובר צה"ל, ואיתו התקשורת היא לא התביישו להאשים את הגוועים מרעב בעזה במוותם, אף שגם אם המוות ההמוני לא היה תוצאה ישירה של חיילים, אין מחלוקת שישאל היא האחראית על חלוקת הסיוע ההומניטרי ושהצבא שולט בפועל בצפון

הימין מנצל את ה"התפכחות" הזו – או ליתר דיוק, את ההתפשטות מעכבות מוסריות כלפי הפלסטינים לקדם את התוכנית שלו "להכריע את הסכסוך" באמצעות גירוש הפלסטינים, כולם או רובם, מעזה ובמגדה. בעיני הימין, אומר צורף, במלחמה הזו "המטרה המוסרית ביותר היא הטרנספר".

זה כמובן היה ניכר באותו כנס בירושלים, שהסיסמה "רק טרנספר יביא שלום" היתה מהבולטות בו. ע"ה הגירה מרצון" הוא "הפתרון המוסרי לרצועת עזה", **כתב** יואב שורק, אינטלקטואל ימני בולט, שאפילו הכיפה מתוך ניסיון הידברות עם הציבור החילוני ולייצר "ברית ישראלית". העובדה שאיש מרכז כמו ח" ברק מיש עתיד, **הביע** תמיכה ב"הגירה מרצון" היא בודדאי סיבה לחגיגה בימין.

במלחמה הזו, "המטרה המוסרית ביותר היא הטרנספר". כנס "התיישבות מביאה ניצחון", בבנייני האומה בירושלים, ב-28 ב (צילום: אורן זיו)

האופוריה עשויה להיות זמנית

כל מי ששוחח עם מנהיגים בולטים בקרב המתנחלים בעשורים האחרונים ושאל כיצד הם חושבים לר העובדה שהפלסטינים הם רוב ברור בגדה המערבית, ורוב קטן בין הירדן לים, ודאי שמע מכמה מהם "גוג ומגוג", שתפרוץ לאו דווקא ביוזמה ישראלית, היא זו שתאפשר להכריע סופית את הבעיה הדמוגר

צורף מזכיר ש"האסון כהזדמנות, זו מסורת ציונית", ומצטט מדבריו של דוד בן גוריון מ-1942 ביחס לר לפיהם "אסון של מיליונים – הוא גם כוח גואל של מיליונים. ודבר הציונות [...] הוא לצקת את האסון ה הגדול בדפוס-גאולה אדירים".

מלחמת יוני '67, כתב הרב דוד סבתו, המלמד בישיבת מעלה אדומים, נתפסה בעיניים דתיות "כמאור וכנס בסדר גודל מקראי". נראה שמלחמת אוקטובר 2023 נתפסת באופן דומה על ידי הימין הישראלי אלוהית למען הגשמת החזון של ארץ ישראל השלמה, נקיייה מפלסטינים. זה יכול להסביר למה הרב כ מסוגל לתאר את אוקטובר 2023, שבו יותר מ-1,200 הרוגים ישראלים, כחודש המאושר בחייו. כמה ל יעיבו על הרגע ההיסטורי, הנסי הזה. התחושה של התערבות אלוהית מסבירה גם את תחושת ההתנ שהביעו הדוברים שציינתי למעלה.

במובנים רבים מאוד הימין הצליח: השתקת הוויכוח הפנימי באמצעות הסיסמה "ביחד ננצח", הצגת הצבאית כפתרון היחיד לשלטון חמאס ולהחזרת החטופים, אטימת שריר הלב לסבל הפלסטיני, כניסה כאופציה לגיטימית לשיח הפוליטי והתקשורת. כל אלה הם הישגים ממשיים של הימין. אבל בדבר אח נכשל כישלון חרוץ: הוא לא הצליח לסחוף את הציבור היהודי-ישראלי לתחושת האופוריה שלו.

אני לא פסיכולוג חברתי, וגם לא מכיר סקרים שנעשו בנושא הזה, אבל נראה לי שלא אסתכן אם אומר של הציבור היהודי נע בין דיכאון עמוק לדכדוך מתמשך. רוב הישראלים חזרו לשגרה, זה נכון, אבל תח המועקה לא עזבה אותם. בסקרים, בני גנץ ויאיר לפיד מקבלים כבר כמה שבועות יותר מ-50 מנדטים מנדטים לפי הסקר הטרי של קמיל פוקס בערוץ 13) קשה לתת אפיון פוליטי מדויק להר המנדטים הזו אפשר לומר די בוודאות שמי שאומר שיצביע גנץ או לפיד לא שותף לאופוריה הימנית, לא רואה עצמו

כחלק ממנה.

זה אולי מסביר את העובדה שאף שבאמצעות הסיסמה "ניצחון מוחלט", נתניהו הצליח להשתיק את אליו ולפרק את מטה החטופים, התמיכה בו בסקרים נשארה נמוכה מאוד.

הדכדוך הזה הוא כמובן תוצאה של טראומת 7 באוקטובר, של החיילים שממשיכים להיהרג בעזה, של אלפי המפונים, של המצב הכלכלי הרעוע. אבל בעיני הוא גם משקף את ההבנה העמוקה בקרב חלק של הציבור היהודי שהמלחמה בעזה לא הולכת לשום מקום; ש"הכרעת החמאס" היא לא מטרה ריאלי שהשיח שהכוח הצבאי יביא לשחרור החטופים הוא בעצם ריק מתוכן; ושהטרנספר הוא לא אפשרי, ג' שהפלטסינים לא הולכים לשום מקום, וגם משום שאף אחד לא מעוניין לקבל אותם.

אצל רוב הציבור היהודי, אני טוען, ההבנה הזו אינה מודעת. לא מעזים לבטא אותה במילים. יותר מכן ההודאה הפומבית בחוסר התוחלת של המלחמה עלול לערער את האיזון השברירי שרבים מהיהודים אחרי 7 באוקטובר, את האשליה כאילו באמצעות המהלך הצבאי בעזה הם חוזרים לשלוט בגורלם אח' וחוסר האונים של אותה שבת שחורה.

המחסום הרגשי מול האסון ההומניטרי נועד לאפשר לשמור על האמביוולנטיות ביחס למלחמה. הרס במחנה הפליטים נ'ב' רצועת עזה, ב-11 באוקטובר 2023 (צילום: עטיה מוחמד / פלאש90)

במובן הזה אפשר לטעון שהמחסום הרגשי שבנו רוב היהודים מול האסון ההומניטרי המתחולל בעזה

לאפשר להם לשמור על האמביוולנטיות הזו ביחס למלחמה. אם הם יכירו בכך שבעזה חיים בני אדם. הם יצטרכו להכיר בפומבי בכישלון המהלך הצבאי.

כל זה יכול להביא לכך שהניצחון של הימין, שהאופוריה שלו, יהיו זמניים. אם אכן תושג בימים הקרובים אש בתמורה לשחרור כמה עשרות חטופים, זה בהחלט יכול להיות שלב ראשון לקראת סיום המלחמה שחרור החטופים כולם תמורת אלפי אסירים פלסטינים, חזרה הדרגתית של הפלסטינים לצפון הרצועה הדרגתית של הצבא מרוב הרצועה, ואולי אפילו את תחילתו של מהלך מדיני כלשהו מול הפלסטינים אמריקאית וערבית.

במקום לראות את חיסול העניין הפלסטיני מתמשש מול עיניו, הימין עשוי לחזות בישראל הולכת בדיוק ההפוך. ומי שייאלץ להתפכח מחלומות הגאולה שלו יהיו דווקא הימין.